

РОЛЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА ЮРИДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Віталій Іванович СТАРОСТА,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0003-0615-5978>*

Верховна рада України є органом влади у державі з республіканською формою правління. Вона є збірною асамблеєю депутатів, обраних згідно з виборчою системою, що існує у конкретній країні. В різних країнах парламент також може мати назву сенат, сейм, конгрес, кнесет, рада, хурал, ріксдаг, альтинг та інші. Сучасний парламент - це складна структура з постійних спеціалізованих комісій, комітетів і підкомітетів, де проводиться безпосередня законодавча робота. Головна роль парламенту полягає в тому, що його члени повноважно представляють окремі верстви населення - виборців свого виборчого округу, регіону або прибічників політичної партії. Значними функціями парламенту є законотворчість - ініціювання законодавчих ініціатив, розробка законопроектів, обговорення і прийняття законів; формування і затвердження державного бюджету, встановлення, зміна і скасування загальнодержавних податків; призначення уряду та, при необхідності, його відставка; контроль за виконанням бюджету та дотриманням законів. У президентській республіці парламент також має завдання забезпечити суспільство від будь-яких проявів диктатури або авторитаризму, які можуть виникати з президентської влади [1].

Досить цікавою є наукова позиція В. П. Гробої, яка у своєму дисертаційному дослідженні вказує на наступні ключові ознаки Верховної Ради (Парламенту). Вчена дійшла до наступних висновків стосовно сутності відповідної категорії: 1) є органом державної влади; 2) його основною компетенцією є здійснення законодавчої діяльності, яку не може виконати жоден інший орган державної влади; 3) невід'ємною ознакою парламенту є виборність, яка може бути повною або частковою; 4) виступає як представник інтересів і волі народу або нації, яка складається з громадян даної держави, і це надає йому, в тому числі, представницький характер; 5) уповноважений здійснювати контрольні повноваження, які можуть включати бюджетний контроль, нагляд за кадровою політикою уряду, перевірку звітності виконавчої влади, проведення розслідувань, контроль за діяльністю виконавчих органів, обмеження або збільшення фінансування уряду та відмову в ньому тощо; 6) володіє установчими повноваженнями, які дозволяють створювати організаційно-правові форми діяльності для ефективного виконання своїх завдань. В свою чергу, зазначає вказаний вище науковець, установчі повноваження парламенту можна поділити на: зовнішні, які спрямовані на створення зовнішніх органів, та внутрішні, спрямовані на його власну самоорганізацію [2, с.33].

Таким чином, Верховна Рада України (Парламент) є законодавчим органом держави, який представляє волю українського народу. Вона складається з обраних громадянами депутатів і виконує ключові функції у сфері законотворчості, контролю та представництва. Повноваження Верховної Ради включають ухвалення, зміну та скасування законів, прийняття бюджету, здійснення контролю за виконавчою владою та забезпечення захисту прав і свобод громадян. Верховна Рада виступає форумом для обговорення суспільних питань та вирішення важливих національних проблем. Відповідно до положень Основного Закону, до повноважень Верховної Ради України відносяться [3]: «1) внесення змін до Конституції України в межах і порядку, передбачених розділом XIII цієї Конституції; 2) призначення всеукраїнського референдуму з питань, визначених статтею 73 цієї Конституції; 3) прийняття законів; 4) затвердження Державного бюджету України та внесення змін до нього, контроль за виконанням Державного бюджету України, прийняття рішення щодо звіту про його виконання; 5) визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору тощо [3];

Що ж стосується безпосередньо представленої проблематики, то Верховна Рада України, як суб'єкт юридичного забезпечення закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, здійснює:

1) законотворчу діяльність, зокрема приймає закони, що регулюють освітні процеси; визначають правовий статус ЗВО; права та обов'язки студентів; порядок здійснення освітнього процесу; вимоги до якості освіти тощо. А відтак, ВРУ фактично здійснює діяльність, спрямовану на створення правової бази для функціонування і розвитку закладів вищої освіти;

2) бюджетний контроль. Верховна Рада затверджує державний бюджет, включаючи асигнування на освітні установи, а також відповідає за забезпечення фінансування освіти та контролює використання бюджетних коштів в закладах вищої освіти;

3) формування державної політики у сфері вищої освіти. В рамках даної діяльності Парламент приймає рішення щодо основних пріоритетів у сфері освіти, розвитку освітніх стандартів, системи акредитації вищих навчальних закладів та інших питань, які безпосередньо стосуються різних аспектів діяльності ЗВО зі специфічними умовами навчання;

4) контроль за дотриманням законодавства в освітній сфері, у тому числі стосовно діяльності закладів вищої освіти (науково-педагогічної, фінансової, господарської, тощо).

Список використаних джерел:

1. Зубрицька Д. Вплив політичної опозиції на прийняття парламентських рішень. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/PSF/2009_12/Zybrytska.pdf.
2. Грובה В. П. Парламентаризм Німеччини: Становлення, розвиток, історико-правовий досвід : дис ... канд. юрид. наук / В. П. Грובה. Харків : б. в., 2005. 208 с.
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр/conv#Text>